

MATEMATIKA FANINI O'QITISHDA XALQARO TAJRIBASI VA "AKT" NING QO'LLANISHI

A. A. Jalilov

Sh. T. Qodirova

Navoiy davlat pedagogika instituti

Iqtidorli o'quvchilarni o'qitish jarayonida ularni hal etilayotgan yoki yechimi izlanayotgan masalaning nafaqat yechilishi, balki uning amaldagi natijalarini taqqoslash, hozirgi zamon fani nuqtayi nazaridan tahlil qilib borishga o'rgatish lozim. Bu ularning matematika fanidan ta'lim standartlari talablarini o'zlashtirishi bilan bir qatorda, ularda taqqoslay olish, mustaqil fikr yuritish, xotira, iroda, tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llash, ularning dunyoqarashini o'stirishda zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ahamiyati beqiyos. Chunki, inson miyasi faqatgina eshitib tushunishdan ko'ra ham ko'rib, ham eshitib tushunishda ko'proq narsani o'z xotirasiga joylay oladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan doimiy ravishda foydalanish o'quvchilarning esda saqlash qobiliyatini, xotirasi hamda nutqini rivojlantirishga ko'maklashadi. Matematika fani o'z salmog'iga ko'ra o'quvchidan ham eslab qolishni, ham mantiqiy fikrlashni talab qiladi. Matematika fanini o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bir qator qulayliklarga ega:

1. Vaqtni tejash imkonini beradi.
2. Darsni qiziqarli o'tishini ta'minlaydi.
3. Dars davomida ko'rgazmalilikka erishiladi.
4. Pedagogning dars jarayonigacha bo'lgan tayyorgarligida va hatto dars jarayonida ham ko'pgina ma'lumotlarga ega bo'lishga imkon yaratadi.
5. O'rganilgan bilimlarni mustahkamlashga, ularni amaliyotda qo'llay olish ko'nikmasini va malakasini shakllantirishga ko'maklashadi.
6. Nazorat – sinov darslari hamda amaliy darslarni tashkillashtirishda qulayliklar beradi.
7. O'quvchilarning faraz qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, ayniqsa, matematikaning bir bo'limi hisoblanmish geometriya fanining o'zlashtirilishida o'qituvchi uchun ham, o'quvchi uchun ham yaqin ko'makchi bo'la oladi. Chunki geometrik masalalarni yechishda masalaning to'g'ri javobiga erishish uchun uning to'g'ri tushunilishi va mazmuniga ko'ra chizilgan to'g'ri chizmasi muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Agar o'quvchiga masalaning shartiga mos chizmani tasavvur qila olishi uchun multimedia vositalaridan foydalanilsa, uning nima haqida borayotgani harakatdagi chizmalar asosida namoyish qilinsa, o'quvchiga masala shartini tushunib olishiga yanada ko'maklashiladi. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan keng miqyosdagi islohotlar, yaratib berilayotgan shart-sharoitlar barchamizga jahon talablari darajasida puxta bilim egallashimiz, o'z ustimizda ko'proq ishlashimiz va o'quvchilarga puxta bilim berishimiz uchun asosiy poydevor bo'lib xizmat qilmoqda. Ammo axborotkommunikatsiya texnologiyalaridan, ayniqsa, Internet aloqa tarmog'idan o'z o'rnida maqsadli foydalana olmaslik o'quvchi yoshlarimiz ongiga yot unsurlarning ta'sir ko'rsatishiga sababchi bo'lmoqda. Shuning uchun biz, pedagoglar har bir dars jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalaridan samarali foydalanib, o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshirishimiz, o'quvchi yoshlar ongiga Vatanga muhabbat, muqaddas tuproqqa sodiqlik, dorulamon kunlarga shukronalik sifatlarini singdirib borishimiz zarur. Kadrlar tayyorlash milliy dasturini amalga oshirishning muhim tarkibiy qismlaridan biri ta'limni standartlashtirish, zamonaviy test texnologiyalari asosida ta'lim jarayonidagi sifatiy

ko'rsatkichlarning monitoring tizimini yaratishdir. Maktablar va Oliy o'quv yurtlarida ko'p bosqichli test tizimini ishlab chiqish va joriy etish ta'lim sifatini ko'tarishga pedagoglar, o'qituvchi va talabalarning ta'lim natijalari uchun mas'ulligini oshirishga imkon beradi. Boshlang'ich matematikaning dasturida, oldingidek arifmetik materialda asosiy o'rinni egallaydi. Bunda arifmetika nazariyasi (amallar va ularning xossalari, komponentlar va natijalar orasidagi o'zaro bog'lanish, miqdor, son, o'lchash, hisoblash, masalalar yechish, sanoq sistemasi mavzusi) ni shakllantirishning mo'qammal sismavzusi ko'zda tutilgan. Shunga mos boshlang'ich matematika o'qitish metodikasi ham bir muncha rivojlantirilgan. Kichik yoshdagi o'quvchilarni o'qitishning barcha bosqichlarida ularning fikrlash faoliyatlarini aktivlashtirishga tayin faktlar va kuzatishlarni o'z vaqtida umumlashtirishga, ayrim masalalar orasidagi o'zaro bog'lanishni tayinlashga, bolalarda mustaqil ishlash, o'quvchilarni paydo qilishga qaratilgan ya'ni asoslangan usul va uslublar maktab dasturiga kiritilgan. Butun nomanfiy sonlarni nomerlash va ular ustida amallar bajarish matematika kursining asosini tashkil qilib, unga algebra va geometriyaning boshlang'ich elementlarini kiritish, buning natijasida son, arifmetik amallar va arifmetik munosabatlar kabi arifmetik tushunchalar yuqoriroq darajada qarash ko'zda tutilgan.

1. A. A. Djalilov TRAINING BASED ON INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND EDUCATIONAL PROGRAMS IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'COMPETENCE// Uzbek Scholar Journal Volume-25, February, 2024 www.uzbekscholar.com
2. Jalilov Anvar Abdulloyevich, Rustamov Anvar Normamatovich MATEMATIKA FANINI O'QITISHDA KASBIY MAZMUNLI MASALALARNING SIFATLI TA'LIMDAGI AHAMIYATI // "UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA MADANIY MUHITNI YARATISHNING PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI: MUAMMO VA YECHIMLAR" MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI, MAY 15-16, 2023
3. Jalilov Anvar Abdulloyevich, Rustamov Anvar Normamatovich MAKTAB DARSlikLARIDA FAZOVIY SHAKLLARNI O'RGANISHDA KASBIY KONTEKSTDAGI MASALALAR// PEDAGOGY OF COOPERATION IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND MODERN APPROACHES International scientific-practical conference, November 13, 2023
4. Жалилов А. А. ЯНГИ АХБОРОТ-ТАЪЛИМ МУҲИТИ ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИНИНГ ИННОВАЦИОН ТАВСИФИ СИФАТИДА// Uzbek Scholar Journal Volume- 25, February, 2024 www.uzbekscholar.com
5. Хакимов А., Турсунова Э.М., Кодирова Ш.Т. Об одном методе вычислений нестандартных, несобственных интегралов//ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ № 7 (110). Часть 3. 2021.
6. Хакимов А. , Боймуродов Ж.Х. , Кадилова Ш.Т. , Олтиев А.Б. Плоская задача об аэродинамическом взаимодействии встречных скоростных поездов прямоугольной формы в безграничной жидкости// ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ № 9(87). Часть 2. 2020.
7. А. А. Жалилов, Ш. Т. Кодирова // Математика ўқитишни ташкил этиш. математика дарси // E Conference Zone, 2024
8. А. А. Жалилов, Ш. Т. Кодирова // Математика ўқитиш воситалари// Conferencea, 2024
9. А. А. Jalilov, Sh. T. Kadirova // Fundamental theorem of circular geometry// Academia Repository, 2024
10. А. А. Jalilov, Sh. T. Kadirova//Solving geometric problems related to making only with the help of a circle// Academia Repository, 2024
11. А. А. Jalilov, Sh. T. Kadirova// CONCEPT OF VECTOR// Academia Repository, 2024

-
12. A.A. Jalilov, Sh. T. Qodirova //TALABALARDA AXBOROTLI-INTELEKTUAL KO 'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR// Uzbek Scholar Journal, 2024
 13. A. A. Jalilov, Sh. T. Kadirova// SCALAR PRODUCT OF TWO VECTORS AND ITS PROPERTIES// Academia Repository, 2024
 14. A.A. Jalilov, Sh. T. Qodirova// ZAMONAVIY BO 'LAJAK MUTAXASSISLARNI TAYYORLASH HOLATI VA MUAMMOLAR TAHLILI// Uzbek Scholar Journal, 2024
 15. А.А. Жалилов, Ш.Т. Кодирова// МАТЕМАТИКА ЎҚИТИШ ПРИНЦИПЛАРИ// E Global Congress, 2024